

WYMAGANIA EDUKACYJNE – GEOGRAFIA, KLASA 5

Uczeń na każdą wyższą ocenę opanowuje również wymagania określone dla ocen niższych.

I. MAPA

Ocena dopuszczająca – potrafisz:

- wyjaśnić pojęcia: mapa, skala, legenda, wysokość bezwzględna i względna,
- wymienić elementy mapy i rodzaje map,
- odczytać wysokość bezwzględną z mapy poziomicowej,
- wymienić barwy hipsometryczne,
- odczytać podstawowe informacje z planu miasta,
- wskazać na globusie i mapie równik, bieguny, południk zerowy, południk 180°, półkule, zwrotniki i koła podbiegunowe,
- wskazać kontynenty i oceany,
- wymienić najważniejszych podróżników i wskazać trasy ich wypraw.

Ocena dostateczna – potrafisz:

- odczytać znaki kartograficzne i informacje z legendy,
- odczytać i rozróżnić rodzaje skali,
- obliczyć wysokość względną,
- odczytać informacje z mapy poziomicowej i hipsometrycznej,
- rozpoznać podstawowe rodzaje map w atlasie,
- wyjaśnić pojęcia: siatka geograficzna i kartograficzna,
- wskazać główne kierunki geograficzne,
- porównać powierzchnię kontynentów i oceanów,
- wskazać akweny na trasach pierwszych wypraw geograficznych.

Ocena dobra – potrafisz:

- rozróżnić znaki punktowe, liniowe i powierzchniowe,
- narysować podziałkę liniową i wyjaśnić zastosowanie skali,
- obliczyć odległość na mapie,
- wyjaśnić, jak powstaje mapa poziomicowa,
- rozróżnić obszary nizinne, wyżynne i górskie,
- rozróżnić mapę ogólnogeograficzną i krajobrazową,
- przedstawić sposoby orientowania mapy w terenie,

- wyjaśnić przyczyny odkryć geograficznych,
- opisać trasy wypraw Kolumba i Magellana.

Ocena bardzo dobra – potrafisz:

- dobrać odpowiednią mapę do określonego zadania,
- przeliczać różne rodzaje skali,
- obliczać odległości i długości tras,
- rozpoznawać formy terenu na mapach poziomicowych i hipsometrycznych,
- wyjaśnić zastosowanie map cyfrowych,
- określić położenie punktów, kontynentów i oceanów,
- opisać podróże odkrywcze od XVII do XX wieku.

Ocena celująca – potrafisz:

- posługiwać się planem miasta w terenie,
- dobrać mapę do konkretnego celu i wykorzystać zawarte w niej informacje,
- analizować mapy ukształtowania powierzchni Polski,
- porównywać informacje z mapy z obserwacjami w terenie,
- zaplanować trasę wycieczki na podstawie mapy,
- obliczyć różnicę wysokości między najwyższym szczytem Ziemi a największą głębokością oceanu,
- ocenić znaczenie odkryć geograficznych.

II. KRAJOBRAZY POLSKI

Krajobrazy nizinne, wyżynne i górskie

Ocena dopuszczająca – potrafisz:

- wyjaśnić pojęcie krajobraz i wymienić jego składniki,
- wymienić elementy krajobrazu najbliższej okolicy,
- wymienić pasy rzeźby terenu Polski,
- wskazać na mapie Wybrzeże Słowińskie, Pojezierze Mazurskie, Nizinę Mazowiecką, Wyżynę Śląską, Wyżynę Lubelską, Wyżynę Krakowsko-Częstochowską i Tatry,
- wskazać najważniejsze miasta, rzeki i jeziora omawianych krain,
- wymienić charakterystyczne rośliny i zwierzęta,
- wymienić najważniejsze atrakcje turystyczne Warszawy, Mazur i Tatr,
- wskazać Tatry Wysokie i Zachodnie.

Ocena dostateczna – potrafisz:

- wyjaśnić różnicę między krajobrazem naturalnym i kulturowym,
- określić położenie swojej okolicy na mapie Polski,
- opisać krajobraz nadmorski, Pojezierza Mazurskiego i Niziny Mazowieckiej,
- opisać krajobraz wielkomiejski i miejsko-przemysłowy,
- opisać krajobraz rolniczy Wyżyny Lubelskiej,
- opisać krajobraz Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej,
- wskazać najwyższe szczyty Tatr,
- opisać cechy krajobrazu wysokogórskiego i pogody w górach,
- wymienić atrakcje turystyczne omawianych regionów.

Ocena dobra – potrafisz:

- scharakteryzować pasy rzeźby terenu Polski,
- opisać krajobraz najbliższej okolicy,
- wyjaśnić wpływ wody, wiatru i lądolodu na krajobraz,
- przedstawić sposoby gospodarowania na wybranych obszarach,
- wyjaśnić wpływ działalności człowieka na krajobraz Niziny Mazowieckiej i Wyżyny Śląskiej,
- wyjaśnić znaczenie węgla kamiennego na Wyżynie Śląskiej,
- wyjaśnić powstawanie wąwozów lessowych,
- scharakteryzować krajobraz rolniczy Wyżyny Lubelskiej,
- rozpoznać formy krasowe Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej,
- opisać piętra roślinności w Tatrach.

Ocena bardzo dobra – potrafisz:

- ocenić krajobraz najbliższej okolicy pod względem estetyki i zagospodarowania,
- porównać rzeźbę terenu w poszczególnych pasach Polski,
- wyjaśnić powstawanie jezior przybrzeżnych,
- wskazać i scharakteryzować obiekty dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego,
- wyjaśnić znaczenie turystyki dla wybranych regionów,
- opisać zabudowę i sieć komunikacyjną Warszawy,
- porównać krajobraz Tatr Wysokich i Zachodnich,
- opisać dziedzictwo przyrodnicze Tatr.

Ocena celująca – potrafisz:

- zaproponować zmiany w zagospodarowaniu najbliższej okolicy,
- zaprojektować zagospodarowanie terenu wokół szkoły,
- przygotować prezentację o wybranym krajobrazie Polski,

- analizować zróżnicowanie krajobrazów na podstawie map i dodatkowych źródeł,
- zaplanować wycieczkę po Warszawie na podstawie planu miasta,
- ocenić pozytywne i negatywne zmiany w krajobrazie wynikające z działalności człowieka,
- wyjaśnić wpływ turystyki na środowisko Tatr.

III. KRAJOBRAZY ŚWIATA

Ocena dopuszczająca – potrafisz:

- wyjaśnić pojęcia: pogoda, klimat, sawanna, step, pustynia, tajga, tundra i wieloletnia zmarzlina,
- wymienić składniki pogody i strefy klimatyczne Ziemi,
- wskazać strefy krajobrazowe na mapie,
- wskazać wilgotne lasy równikowe, lasy liściaste i mieszane, sawanny, stepy, pustynie, krajobrazy śródziemnomorskie, tajgę i tundrę,
- rozpoznać charakterystyczne rośliny i zwierzęta omawianych stref,
- wymienić warstwy lasu równikowego,
- wskazać Himalaje i inne najwyższe łańcuchy górskie.

Ocena dostateczna – potrafisz:

- wyjaśnić różnicę między pogodą i klimatem,
- odczytać temperaturę i opady z klimatogramu,
- wymienić typy klimatów strefy umiarkowanej,
- opisać klimat i krajobraz wybranych stref,
- wyjaśnić pojęcia: preria i pampa,
- opisać świat roślin i zwierząt pustyń,
- wymienić cechy klimatu śródziemnomorskiego,
- wskazać atrakcje turystyczne basenu Morza Śródziemnego,
- opisać krajobraz wysokogórski Himalajów.

Ocena dobra – potrafisz:

- wskazać obszary o najwyższej i najniższej temperaturze oraz opadach,
- porównać klimat morski i kontynentalny,
- wyjaśnić kryteria wydzielania stref krajobrazowych,
- przedstawić układ stref krajobrazowych na półkuli północnej,
- scharakteryzować las równikowy, sawannę, step, pustynie, krajobraz śródziemnomorski, tajgę i tundrę,
- wyjaśnić rzeźbę terenu pustyń gorących,

- scharakteryzować piętra roślinne Himalajów.

Ocena bardzo dobra – potrafisz:

- obliczyć średnią roczną temperaturę,
- obliczyć amplitudę temperatury i roczną sumę opadów,
- porównać krajobrazy sawanny i stepu,
- przedstawić sposoby gospodarowania i budownictwo w różnych strefach,
- porównać warunki życia mieszkańców tajgi i tundry,
- przeanalizować wpływ warunków klimatycznych Himalajów na życie ludności.

Ocena celująca – potrafisz:

- analizować zróżnicowanie temperatury i opadów na Ziemi na podstawie map,
- ocenić wpływ człowieka na krajobrazy Ziemi,
- porównać lasy równikowe z lasami liściastymi i mieszanymi,
- analizować położenie, klimat i krajobraz sawann i stepów,
- porównać pustynie gorące i lodowe,
- analizować przyrodnicze i kulturowe zróżnicowanie strefy śródziemnomorskiej,
- porównać strefy krajobrazowe na Ziemi z piętrami roślinności w górach.

KLASA 6

Współrzędne geograficzne

Ocena dopuszczająca – potrafisz:

- wskazać na mapie i globusie równik, południk 0° i 180° oraz półkule,
- podać symbole kierunków geograficznych,
- wyjaśnić, do czego służą współrzędne geograficzne.

Ocena dostateczna – potrafisz:

- wymienić cechy południków i równoleżników,
- podać wartości południków i równoleżników,
- wyjaśnić pojęcia: długość i szerokość geograficzna,
- wyjaśnić pojęcia: rozciągłość południkowa i równoleżnikowa.

Ocena dobra – potrafisz:

- odczytać szerokość i długość geograficzną punktu na mapie i globusie,
- odnaleźć obiekt na podstawie jego współrzędnych geograficznych.

Ocena bardzo dobra – potrafisz:

- określić położenie matematycznogeograficzne punktów i obszarów,
- wyznaczyć współrzędne na podstawie mapy drogowej,
- obliczyć rozciągłość południkową i równoleżnikową,
- wyznaczyć swoje współrzędne za pomocą aplikacji mapowej.

Ocena celująca – potrafisz:

- wyznaczyć w terenie współrzędne geograficzne punktów za pomocą mapy i GPS.

Ruchy Ziemi

Ocena dopuszczająca – potrafisz:

- wymienić ciała niebieskie w Układzie Słonecznym,
- wymienić planety w kolejności od Słońca,
- wyjaśnić, na czym polega ruch obrotowy i obiegowy Ziemi,
- wyjaśnić pojęcie górowania Słońca,
- podać czas trwania ruchu obrotowego Ziemi,
- pokazać ruchy Ziemi za pomocą modelu,
- podać daty rozpoczęcia astronomicznych pór roku,
- wskazać strefy oświetlenia Ziemi.

Ocena dostateczna – potrafisz:

- wyjaśnić pojęcia: gwiazda, planeta, planetoida, meteor, meteoryt, kometa,
- wyjaśnić różnicę między gwiazdą a planetą,
- wymienić cechy ruchu obrotowego i obiegowego Ziemi,
- wyjaśnić powstawanie dnia i nocy,
- wymienić strefy oświetlenia Ziemi i wskazać ich granice.

Ocena dobra – potrafisz:

- rozpoznać ciała niebieskie na ilustracji,
- opisać pozorną wędrówkę Słońca po niebie,

- wyjaśnić zmiany położenia Słońca w różnych porach roku,
- omówić linię zmiany daty,
- przedstawić zmiany oświetlenia Ziemi w czasie pór roku,
- wymienić następstwa ruchu obiegowego Ziemi.

Ocena bardzo dobra – potrafisz:

- opisać budowę Układu Słonecznego,
- wyjaśnić zależność między kątem padania promieni słonecznych a długością cienia,
- wyjaśnić różnicę między czasem słonecznym a strefowym,
- wyjaśnić przyczyny dnia i nocy polarnej,
- scharakteryzować strefy oświetlenia Ziemi.

Ocena celująca – potrafisz:

- wyjaśnić związki między ruchem obrotowym Ziemi a następstwami tego ruchu,
- określić czas strefowy na podstawie mapy,
- wyjaśnić zależność między położeniem geograficznym a wysokością górowania Słońca,
- wyjaśnić wpływ ruchu obiegowego Ziemi na strefy oświetlenia, klimat i krajobrazy.

Środowisko przyrodnicze i ludność Europy

Ocena dopuszczająca – potrafisz:

- określić położenie Europy,
- wskazać na mapie najważniejsze morza, zatoki, cieśniny i wyspy Europy,
- wskazać granicę Europy i Azji,
- wymienić elementy krajobrazu Islandii,
- wymienić strefy klimatyczne Europy,
- wskazać obszary o klimacie morskim i kontynentalnym,
- wskazać największe i najmniejsze państwa Europy,
- wyjaśnić pojęcie gęstości zaludnienia,
- wskazać obszary o dużej i małej gęstości zaludnienia,
- wskazać Paryż i Londyn na mapie.

Ocena dostateczna – potrafisz:

- omówić granicę Europy i Azji,
- wskazać największe kraje geograficzne Europy,
- opisać położenie Islandii,

- wyjaśnić pojęcia związane z wulkanizmem,
- wyjaśnić, na jakiej podstawie wyróżnia się strefy klimatyczne,
- omówić wybrane typy klimatu Europy na podstawie klimatogramów,
- omówić rozmieszczenie ludności Europy,
- wymienić przyczyny migracji,
- wskazać kraje imigracyjne i emigracyjne,
- wymienić cechy krajobrazu wielkomiejskiego.

Ocena dobra – potrafisz:

- opisać ukształtowanie powierzchni Europy,
- wyjaśnić położenie Islandii względem płyt litosfery,
- wskazać obszary występowania trzęsień ziemi i wulkanów,
- wyjaśnić czynniki różnicujące klimat Europy,
- porównać strefy klimatyczne Europy,
- scharakteryzować zmiany liczby ludności,
- analizować piramidy wieku i płci,
- przedstawić zalety i wady życia w wielkim mieście,
- omówić położenie i układ Londynu i Paryża.

Ocena bardzo dobra – potrafisz:

- porównać ukształtowanie powierzchni różnych części Europy,
- wyjaśnić przyczyny występowania gejzerów na Islandii,
- scharakteryzować strefy klimatyczne i ich roślinność,
- wyjaśnić wpływ prądów morskich i ukształtowania terenu na klimat Europy,
- porównać społeczeństwo młode i starzejące się,
- przedstawić korzyści i zagrożenia związane z migracjami,
- porównać znaczenie Paryża i Londynu.

Ocena celująca – potrafisz:

- wyjaśnić wpływ lądolodu na ukształtowanie północnej Europy,
- wyjaśnić związek między granicami płyt litosfery a wulkanizmem Islandii,
- wyjaśnić zróżnicowanie klimatu Europy na tej samej szerokości geograficznej,
- powiązać strefy oświetlenia ze strefami klimatycznymi,
- przedstawić rolę Unii Europejskiej w przemianach Europy,
- analizować przyczyny i skutki starzenia się społeczeństw,
- ocenić skutki migracji w Europie,
- ocenić rolę Paryża i Londynu jako metropolii.

Gospodarka Europy

Ocena dopuszczająca – potrafisz:

- wymienić zadania i funkcje przemysłu,
- podać przykłady francuskich wyrobów przemysłowych,
- wymienić odnawialne i nieodnawialne źródła energii,
- rozpoznać typy elektrowni na zdjęciach,
- wymienić walory przyrodnicze Europy Południowej,
- wskazać atrakcje turystyczne wybranych krajów Europy Południowej.

Ocena dostateczna – potrafisz:

- wymienić czynniki rozwoju przemysłu we Francji,
- podać przykłady nowoczesnego przemysłu,
- wymienić czynniki wpływające na produkcję energii,
- podać zalety i wady różnych elektrowni,
- omówić walory kulturowe Europy Południowej,
- wymienić elementy infrastruktury turystycznej.

Ocena dobra – potrafisz:

- wyjaśnić cechy nowoczesnego przemysłu we Francji,
- omówić zmiany w wykorzystaniu źródeł energii w Europie,
- wyjaśnić znaczenie turystyki w Europie Południowej.

Ocena bardzo dobra – potrafisz:

- wyjaśnić znaczenie nowoczesnych usług we Francji,
- scharakteryzować usługi turystyczne i transportowe we Francji,
- przedstawić zalety i wady elektrowni jądrowych,
- wyjaśnić wpływ różnych źródeł energii na środowisko,
- wyjaśnić wpływ turystyki na infrastrukturę i zatrudnienie.

Ocena celująca – potrafisz:

- ocenić rolę nowoczesnego przemysłu i usług we Francji,
- analizować wpływ środowiska przyrodniczego na wykorzystanie źródeł energii.

Sąsiedzi Polski

Ocena dopuszczająca – potrafisz:

- wymienić główne działy przemysłu w Niemczech,
- wskazać Nadrenię Północną-Westfalię,
- wymienić walory przyrodnicze i kulturowe Czech i Słowacji,
- wymienić atrakcje turystyczne Czech i Słowacji,
- wymienić walory i atrakcje turystyczne Litwy i Białorusi,
- określić położenie Ukrainy,
- wymienić surowce mineralne Ukrainy i Rosji,
- wskazać największe krainy geograficzne Rosji,
- wskazać sąsiadów Polski,
- podać przykłady współpracy Polski z sąsiadami.

Ocena dostateczna – potrafisz:

- omówić znaczenie przemysłu w Niemczech,
- podać przykłady niemieckich wyrobów przemysłowych,
- rozpoznać obiekty UNESCO w Czechach i na Słowacji,
- przedstawić atrakcje turystyczne Litwy i Białorusi,
- wskazać cechy środowiska Ukrainy sprzyjające gospodarce,
- wskazać obszary Ukrainy utracone przez państwo,
- wymienić euroregiony.

Ocena dobra – potrafisz:

- wyjaśnić zmiany zachodzące w przemyśle Niemiec,
- analizować strukturę zatrudnienia w przemyśle Niemiec,
- scharakteryzować środowisko przyrodnicze Czech, Słowacji, Litwy i Białorusi,
- wyjaśnić czynniki atrakcyjności turystycznej Litwy i Białorusi,
- wyjaśnić przyczyny spadku liczby ludności Ukrainy,
- scharakteryzować środowisko przyrodnicze Rosji,
- omówić relacje Polski z Rosją.

Ocena bardzo dobra – potrafisz:

- przedstawić zmiany zachodzące w przemyśle Nadrenii Północnej-Westfalii,
- scharakteryzować nowoczesny przemysł tego regionu,
- porównać środowisko przyrodnicze Czech i Słowacji,
- opisać atrakcje turystyczne Czech i Słowacji,
- porównać walory przyrodnicze Litwy i Białorusi,

- wyjaśnić przyczyny konfliktów na Ukrainie,
- opisać stosunki Polski z sąsiadami.

Ocena celująca – potrafisz:

- wyjaśnić znaczenie sektora kreatywnego dla gospodarki Nadrenii Północnej-Westfalii,
- udowodnić, że Niemcy są potęgą gospodarczą,
- uzasadnić atrakcyjność turystyczną Czech i Słowacji,
- analizować gospodarcze skutki konfliktów na Ukrainie,
- ocenić walory turystyczne Ukrainy,
- uzasadnić potrzebę dobrych relacji Polski z sąsiadami,
- przygotować prezentację, plakat lub album o inicjatywach realizowanych w euroregionie.

KLASA 7

1. Środowisko przyrodnicze Polski

Ocena dopuszczająca – potrafisz:

- wskazać położenie Polski w Europie i wymienić jej sąsiadów,
- podać powierzchnię Polski,
- wymienić najważniejsze wydarzenia z przeszłości geologicznej Polski,
- wyjaśnić pojęcia: plejstocen, holocen, rzeźba polodowcowa,
- wskazać pasy rzeźby terenu Polski i wymienić formy polodowcowe,
- wyjaśnić podstawowe pojęcia dotyczące ciśnienia atmosferycznego i pogody,
- wymienić masy powietrza napływające nad Polskę i elementy klimatu,
- wskazać główne rzeki Polski i wyjaśnić pojęcia związane z powodzią,
- wskazać położenie Morza Bałtyckiego oraz jego główne zatoki, wyspy i cieśniny,
- wymienić typy gleb i lasów występujących w Polsce,
- wskazać parki narodowe na mapie Polski.

Ocena dostateczna – potrafisz:

- opisać położenie Polski i jej granice,
- odczytać współrzędne geograficzne punktów w Polsce,
- wyjaśnić, jak powstają góry, i wymienić główne ruchy górotwórcze,
- rozpoznać podstawowe typy gór i formy polodowcowe,

- opisać zlodowacenia Polski,
- podać cechy klimatu Polski i długość okresu wegetacyjnego,
- opisać zjawisko powodzi i wskazać obszary zagrożone powodzią,
- scharakteryzować Bałtyk, jego temperaturę, zasolenie oraz świat organizmów,
- opisać wybrane typy gleb i rozmieszczenie lasów w Polsce,
- scharakteryzować wybrane parki narodowe.

Ocena dobra – potrafisz:

- obliczyć rozciągłość południkową i równoleżnikową Polski,
- wyjaśnić powstawanie węgla kamiennego,
- scharakteryzować budowę geologiczną Polski i typy gór,
- wyjaśnić wpływ lądolodu i lodowców na rzeźbę Polski,
- scharakteryzować ukształtowanie powierzchni Polski,
- wskazać rozmieszczenie surowców mineralnych,
- wyjaśnić czynniki kształtujące klimat Polski,
- odczytać temperaturę i opady z klimatogramów,
- wyjaśnić powstawanie wiatrów lokalnych,
- wyjaśnić asymetrię dorzeczy Wisły i Odry,
- scharakteryzować Wisłę, Odrę i zagrożenie powodziowe,
- rozpoznać typy wybrzeży Bałtyku i typy gleb,
- wyjaśnić funkcje lasów i znaczenie parków narodowych.

Ocena bardzo dobra – potrafisz:

- wyjaśnić konsekwencje położenia geograficznego i politycznego Polski,
- scharakteryzować jednostki geologiczne Polski,
- wykazać pasowość rzeźby terenu Polski,
- wyjaśnić czynniki kształtujące rzeźbę powierzchni Polski,
- rozpoznać główne skały i wskazać gospodarcze wykorzystanie surowców,
- opisać pogodę związaną z napływem różnych mas powietrza,
- analizować rozkład temperatury i opadów w Polsce,
- wyjaśnić przyczyny i skutki powodzi oraz sposoby ochrony przeciwpowodziowej,
- scharakteryzować jeziora Polski i działalność Bałtyku,
- scharakteryzować typy lasów i unikatowe obiekty przyrodnicze Polski.

Ocena celująca – potrafisz:

- analizować konsekwencje rozciągłości Polski,
- wykazać związki między ruchami górotwórczymi i zlodowaceniami a rzeźbą Polski,
- ocenić wpływ wydobycia surowców na środowisko,
- ocenić wpływ zmienności pogody na rolnictwo, transport i turystykę,

- analizować przyczyny i skutki powodzi w Polsce,
- ocenić znaczenie gospodarcze rzek i jezior,
- ocenić przydatność rolniczą gleb oraz przyrodniczą i gospodarczą rolę lasów,
- ocenić znaczenie ochrony dziedzictwa przyrodniczego,
- zaplanować wycieczkę do parku narodowego lub rezerwatu.

2. Ludność i urbanizacja w Polsce

Ocena dopuszczająca – potrafisz:

- wskazać województwa i ich stolice,
- wyjaśnić pojęcia związane z przyrostem naturalnym,
- odczytać informacje o strukturze wieku i płci ludności,
- wyjaśnić pojęcie gęstości zaludnienia,
- wymienić czynniki wpływające na rozmieszczenie ludności,
- wyjaśnić podstawowe pojęcia związane z migracjami,
- wymienić przyczyny migracji wewnętrznych i zagranicznych,
- wskazać główne skupiska Polonii i mniejszości narodowych,
- wyjaśnić pojęcie struktury zatrudnienia,
- wyjaśnić pojęcia: miasto, urbanizacja, aglomeracja,
- wskazać największe miasta Polski i wymienić ich funkcje,
- wymienić przyczyny migracji do stref podmiejskich.

Ocena dostateczna – potrafisz:

- przedstawić zmiany liczby ludności Polski,
- omówić przyrost naturalny i jego zróżnicowanie,
- wyjaśnić przyczyny różnej długości życia Polaków,
- wyjaśnić podział ludności na grupy ekonomiczne,
- wyjaśnić zróżnicowanie gęstości zaludnienia Polski,
- scharakteryzować migracje wewnętrzne i zagraniczne,
- wskazać kierunki migracji do Polski,
- scharakteryzować mniejszości narodowe i etniczne,
- podać przyczyny rozwoju największych miast,
- rozpoznać typy zespołów miejskich i wyjaśnić różnice między nimi.

Ocena dobra – potrafisz:

- obliczyć współczynnik przyrostu naturalnego i gęstość zaludnienia,
- wyjaśnić przyczyny zróżnicowania przyrostu naturalnego,

- analizować piramidę wieku i płci,
- opisać rozmieszczenie ludności Polski,
- wyjaśnić skutki migracji zagranicznych i wewnętrznych,
- analizować saldo migracji,
- scharakteryzować strukturę narodowościową Polski,
- porównać strukturę zatrudnienia w województwach,
- scharakteryzować funkcje i rozmieszczenie miast,
- porównać poziom urbanizacji Polski i innych krajów Europy.

Ocena bardzo dobra – potrafisz:

- analizować podział administracyjny Polski,
- analizować uwarunkowania przyrostu naturalnego,
- analizować piramidę wieku i płci Polski,
- wyjaśnić wpływ czynników przyrodniczych i pozaprzyrodniczych na rozmieszczenie ludności,
- obliczyć przyrost rzeczywisty i jego współczynnik,
- wyjaśnić wpływ migracji na strukturę wieku ludności,
- scharakteryzować strukturę wyznaniową i narodowościową Polski,
- analizować wielkość i rozmieszczenie miast,
- ocenić pozytywne i negatywne skutki urbanizacji,
- wyjaśnić wpływ migracji na rozwój stref podmiejskich.

Ocena celująca – potrafisz:

- analizować skutki niskiego lub ujemnego przyrostu naturalnego,
- ocenić konsekwencje starzenia się społeczeństwa,
- ocenić skutki nierównomiernego rozmieszczenia ludności,
- ocenić skutki migracji w Polsce i Europie,
- analizować wpływ migracji na obszary wiejskie,
- ocenić problemy mniejszości narodowych,
- analizować zmiany urbanizacji Polski po II wojnie światowej,
- wykazać związki między rozwojem miast a zmianami w strefach podmiejskich.

3. Rolnictwo i przemysł Polski

Ocena dopuszczająca – potrafisz:

- wymienić funkcje rolnictwa,
- wymienić przyrodnicze i pozaprzyrodnicze warunki rozwoju rolnictwa,
- wskazać główne regiony rolnicze Polski,

- wyjaśnić pojęcia: plon, zbiór, areal, chów, pogłowie,
- wymienić główne uprawy i zwierzęta gospodarskie,
- wskazać główne obszary upraw i chowu,
- wymienić funkcje i działy przemysłu,
- rozróżnić gospodarkę centralnie sterowaną i rynkową,
- wymienić źródła energii i typy elektrowni,
- wskazać największe elektrownie w Polsce.

Ocena dostateczna – potrafisz:

- opisać warunki rozwoju rolnictwa,
- przedstawić strukturę gospodarstw i upraw,
- wyjaśnić znaczenie głównych upraw i produkcji zwierzęcej,
- wskazać rejony warzywnictwa i sadownictwa,
- wyjaśnić czynniki lokalizacji chowu zwierząt,
- scharakteryzować polski przemysł,
- wyjaśnić zmiany w strukturze przemysłu,
- porównać gospodarkę Polski przed 1989 r. i po 1989 r.,
- wskazać elektrownie i opisać znaczenie OZE.

Ocena dobra – potrafisz:

- wyjaśnić rolę rolnictwa w gospodarce,
- scharakteryzować najkorzystniejsze regiony rolnicze,
- porównać użytkowanie ziemi w Polsce i Europie,
- analizować strukturę chowu zwierząt,
- wyjaśnić rolę przemysłu w gospodarce,
- opisać rozmieszczenie przemysłu w Polsce,
- analizować zmiany zatrudnienia w wybranych regionach,
- porównać produkcję energii elektrycznej w Polsce i Europie,
- wyjaśnić warunki rozwoju energetyki odnawialnej.

Ocena bardzo dobra – potrafisz:

- ocenić poziom mechanizacji i chemizacji rolnictwa,
- wyjaśnić rozmieszczenie upraw,
- porównać produkcję roślinną i zwierzęcą Polski z innymi krajami Europy,
- analizować rozwój i restrukturyzację przemysłu,
- wyjaśnić zmiany struktury przemysłu po 1989 r.,
- analizować współczesne zmiany w polskiej energetyce,
- ocenić korzyści wykorzystania OZE,
- analizować dane dotyczące farm wiatrowych.

Ocena celująca – potrafisz:

- ocenić korzyści dla rolnictwa wynikające z członkostwa Polski w UE,
- analizować zmiany pogłowia zwierząt i wyjaśnić ich przyczyny,
- wykazać wpływ przemian gospodarczych na zatrudnienie,
- analizować warunki rozwoju energetyki odnawialnej i nieodnawialnej,
- ocenić wpływ warunków środowiska na rozwój energetyki.

4. Usługi w Polsce

Ocena dopuszczająca – potrafisz:

- wymienić rodzaje usług,
- wyjaśnić pojęcie komunikacji,
- wymienić rodzaje transportu i łączności,
- wskazać główne porty morskie i lotnicze,
- wyjaśnić pojęcia: centrum logistyczne, spedycja,
- wyjaśnić pojęcia: eksport, import, bilans handlu zagranicznego,
- wymienić głównych partnerów handlowych Polski,
- wyjaśnić pojęcia związane z turystyką,
- wskazać główne regiony i atrakcje turystyczne Polski.

Ocena dostateczna – potrafisz:

- scharakteryzować usługi w Polsce,
- omówić rodzaje transportu,
- wskazać obszary o różnej gęstości sieci drogowej i kolejowej,
- przedstawić główne towary w polskim handlu zagranicznym,
- wyjaśnić wpływ turystyki na rozwój usług,
- wymienić czynniki rozwoju turystyki,
- wskazać polskie obiekty UNESCO.

Ocena dobra – potrafisz:

- wyjaśnić rolę usług w gospodarce,
- porównać znaczenie różnych rodzajów transportu,
- scharakteryzować ruch pasażerski w portach lotniczych,
- wyjaśnić przyczyny nierównego dostępu do łączności,
- wyjaśnić przyczyny niskiego salda handlu zagranicznego,
- scharakteryzować walory turystyczne Polski,
- wskazać główne atrakcje turystyczne.

Ocena bardzo dobra – potrafisz:

- wyjaśnić zróżnicowanie sieci transportowej,
- analizować problemy transportu wodnego i lotniczego,
- ocenić znaczenie handlu zagranicznego dla Polski,
- analizować wpływy z turystyki,
- ocenić atrakcyjność turystyczną wybranego regionu,
- analizować ruch turystyczny nad Bałtykiem i w Krakowie,
- wyjaśnić wpływ walorów przyrodniczych i kulturowych na turystykę.

Ocena celująca – potrafisz:

- wykazać związki między transportem morskim a rozwojem Trójmiasta,
- podać przykłady sukcesów polskich firm na świecie,
- ocenić poziom rozwoju turystyki zagranicznej w Polsce,
- analizować zmiany kierunków wymiany międzynarodowej Polski.

5. Mój region, moja mała ojczyzna

Ocena dopuszczająca – potrafisz:

- wyjaśnić pojęcie regionu,
- wskazać swój region i sąsiednie regiony na mapie,
- wymienić najważniejsze walory przyrodnicze regionu,
- wyjaśnić pojęcie małej ojczyzny,
- wskazać obszar swojej małej ojczyzny,
- wymienić źródła informacji o regionie,
- wymienić walory środowiska swojej małej ojczyzny.

Ocena dostateczna – potrafisz:

- opisać główne cechy środowiska przyrodniczego regionu,
- przedstawić najważniejsze cechy gospodarki regionu,
- określić obszar swojej małej ojczyzny,
- rozpoznać obiekty decydujące o jej atrakcyjności.

Ocena dobra – potrafisz:

- wyjaśnić zróżnicowanie środowiska przyrodniczego regionu,
- analizować genezę rzeźby terenu regionu,
- scharakteryzować gospodarkę regionu,

- opisać walory swojej małej ojczyzny,
- przedstawić jej historię na podstawie dostępnych źródeł.

Ocena bardzo dobra – potrafisz:

- zaprezentować przyrodnicze i kulturowe walory swojego regionu,
- przedstawić atrakcyjność osadniczą i gospodarczą swojej małej ojczyzny,
- wykorzystać różne źródła informacji do przygotowania prezentacji, plakatu lub wystawy.

Ocena celująca – potrafisz:

- zaprojektować trasę wycieczki po swoim regionie,
- wykazać zależności między elementami środowiska geograficznego,
- zaplanować wycieczkę po swojej małej ojczyźnie,
- zaproponować działania służące ochronie walorów przyrodniczych i kulturowych,
- podać przykłady osiągnięć Polaków na arenie międzynarodowej.

KLASA 8

1. Azja

Ocena dopuszczająca – potrafisz:

- wskazać położenie Azji na mapie,
- wymienić główne formy rzeźby terenu, strefy klimatyczne, rzeki i obszary aktywności sejsmicznej Azji,
- wyjaśnić pojęcie wulkanizmu,
- wskazać Ognisty Pierścień Pacyfiku i największe wulkany Azji,
- wymienić główne uprawy Azji oraz czynniki wpływające na rozwój rolnictwa,
- określić położenie Japonii, Chin, Indii i Bliskiego Wschodu,
- wymienić najważniejsze cechy środowiska Japonii, Chin i Indii,
- wskazać główne uprawy i surowce mineralne Chin i Indii,
- wyjaśnić pojęcie slamsów,
- wskazać państwa Bliskiego Wschodu i miejsca konfliktów.

Ocena dostateczna – potrafisz:

- opisać linię brzegową i zróżnicowanie środowiska Azji,
- scharakteryzować klimat i roślinność Azji,
- opisać budowę i typy wulkanów,

- wskazać obszary korzystne i niekorzystne dla rolnictwa,
- scharakteryzować środowisko przyrodnicze Japonii, Chin, Indii i Bliskiego Wschodu,
- opisać rolnictwo Japonii, Chin i Indii,
- wyjaśnić przyczyny powstawania slamsów,
- scharakteryzować Dolinę Krzemową w Indiach,
- wyjaśnić znaczenie ropy naftowej i organizacji OPEC.

Ocena dobra – potrafisz:

- wyjaśnić wpływ budowy geologicznej i monsunów na środowisko Azji,
- wyjaśnić przyczyny trzęsień ziemi i tsunami,
- opisać ekstremalne zjawiska klimatyczne w Japonii i ich skutki,
- scharakteryzować gospodarkę Japonii i Chin,
- analizować dane dotyczące gospodarki i ludności Chin i Indii,
- scharakteryzować rolnictwo i przemysł Indii,
- wyjaśnić wpływ religii na życie mieszkańców Bliskiego Wschodu,
- omówić znaczenie ropy naftowej dla gospodarki państw Bliskiego Wschodu.

Ocena bardzo dobra – potrafisz:

- analizować kontrasty środowiska geograficznego Azji,
- wyjaśnić powstawanie Himalajów, rowów oceanicznych i zjawisk sejsmicznych,
- wyjaśnić związek budowy geologicznej z występowaniem wulkanów i trzęsień ziemi w Japonii,
- analizować rozwój gospodarczy Japonii i Chin,
- uzasadnić znaczenie nowoczesnych technologii dla gospodarki Japonii i Chin,
- analizować problemy demograficzne i społeczne Chin i Indii,
- wyjaśnić znaczenie ropy naftowej dla rozwoju państw Bliskiego Wschodu,
- wyjaśnić przyczyny konfliktów i terroryzmu na Bliskim Wschodzie.

Ocena celująca – potrafisz:

- wyjaśnić, dlaczego Azja jest kontynentem kontrastów,
- analizować wpływ budowy geologicznej na występowanie wulkanów, trzęsień ziemi i tsunami,
- ocenić skutki trzęsień ziemi na obszarach gęsto zaludnionych,
- wyjaśnić zależność między klimatem monsunowym a uprawą ryżu,
- ocenić znaczenie warunków przyrodniczych i społecznych dla rozwoju Japonii,
- ocenić wpływ gospodarki Chin na gospodarkę światową,
- analizować problemy społeczne Indii,
- ocenić skutki konfliktów zbrojnych na Bliskim Wschodzie.

2. Afryka

Ocena dopuszczająca – potrafisz:

- wskazać położenie Afryki na mapie,
- wymienić strefy klimatyczne, główne rzeki i jeziora Afryki,
- wymienić główne uprawy i surowce mineralne Afryki,
- wskazać obszary występowania surowców,
- wymienić atrakcyjne turystycznie państwa Afryki,
- wyjaśnić różnicę między głodem a niedożywieniem,
- wskazać obszary dotknięte głodem i niedożywieniem,
- określić położenie Kenii i wymienić jej atrakcje turystyczne.

Ocena dostateczna – potrafisz:

- opisać rzeźbę terenu, klimat i sieć rzeczną Afryki,
- scharakteryzować warunki rozwoju rolnictwa,
- wyjaśnić znaczenie chowu zwierząt,
- przedstawić zróżnicowanie gospodarcze państw Afryki,
- scharakteryzować przemysł wydobywczy,
- analizować problem głodu i niedożywienia,
- opisać ruch turystyczny w Kenii.

Ocena dobra – potrafisz:

- wyjaśnić wpływ czynników klimatotwórczych na klimat Afryki,
- analizować rozmieszczenie opadów,
- omówić gospodarkę strefy Sahelu,
- analizować zróżnicowanie gospodarcze państw Afryki,
- scharakteryzować rozwój usług,
- wyjaśnić przyczyny niedożywienia,
- opisać walory kulturowe i turystyczne Kenii.

Ocena bardzo dobra – potrafisz:

- wyjaśnić związek budowy geologicznej Afryki z powstawaniem rowów tektonicznych,
- wyjaśnić cyrkulację powietrza w strefie międzyzwrotnikowej,
- wyjaśnić przyczyny pustynnienia Sahelu,
- analizować bariery rozwoju gospodarki i turystyki Afryki,
- wyjaśnić skutki niedożywienia ludności,
- ocenić walory przyrodnicze Kenii dla rozwoju turystyki.

Ocena celująca – potrafisz:

- wyjaśnić strefowość klimatyczno-roślinną Afryki,
- wykazać zależność między warunkami przyrodniczymi a gospodarowaniem w Sahelu,
- ocenić znaczenie chińskich inwestycji w Afryce,
- zaproponować sposoby walki z głodem,
- ocenić wpływ warunków przyrodniczych i kulturowych na rozwój turystyki w Kenii.

3. Ameryka Północna i Południowa

Ocena dopuszczająca – potrafisz:

- wskazać położenie Ameryki i otaczające ją oceany,
- wymienić największe rzeki i wskazać je na mapie,
- wyjaśnić pojęcia: tornado i cyklon tropikalny,
- wskazać Aleję Tornad,
- określić położenie Amazonii,
- wymienić cechy lasów równikowych,
- wskazać obszary gęsto i słabo zaludnione,
- wymienić największe miasta i aglomeracje Ameryki,
- określić położenie Stanów Zjednoczonych,
- wymienić główne działy przemysłu i rodzaje usług w USA.

Ocena dostateczna – potrafisz:

- opisać rzeźbę i klimat Ameryki,
- wyjaśnić przyczyny powstawania tornad i cyklonów,
- scharakteryzować środowisko i klimat Amazonii,
- wyjaśnić zróżnicowanie etniczne i kulturowe Ameryki,
- opisać rozmieszczenie ludności,
- scharakteryzować położenie USA,
- wymienić czynniki rozwoju Doliny Krzemowej.

Ocena dobra – potrafisz:

- scharakteryzować budowę geologiczną Ameryki,
- wyjaśnić wpływ klimatu na środowisko przyrodnicze,
- porównać strefy klimatyczne i roślinne,
- wyjaśnić mechanizm powstawania tornad i cyklonów,
- wyjaśnić wysokie opady w Amazonii,

- opisać rozwój miast i megalopolis,
- wyjaśnić przyczyny powstawania slamsów,
- scharakteryzować przemysł i rolnictwo USA.

Ocena bardzo dobra – potrafisz:

- wykazać związek rzeźby terenu z budową geologiczną Ameryki,
- wyjaśnić zależność między klimatem a roślinnością,
- analizować skutki tornad i cyklonów,
- ocenić skutki wylesiania Amazonii,
- przedstawić problemy ludności rdzennej i mieszkańców slamsów,
- scharakteryzować gospodarkę USA,
- wyjaśnić znaczenie usług wyspecjalizowanych w USA.

Ocena celująca – potrafisz:

- analizować zróżnicowanie środowiska Ameryki Północnej i Południowej,
- zaproponować sposoby ochrony przed cyklonami,
- ocenić działania chroniące Amazonię,
- analizować problemy mieszkańców slamsów,
- ocenić wpływ przemysłu zaawansowanych technologii na gospodarkę USA,
- ocenić rolę USA w gospodarce światowej.

4. Australia i Oceania

Ocena dopuszczająca – potrafisz:

- wskazać położenie Australii i Oceanii,
- wymienić największe pustynie Australii,
- wyjaśnić pojęcie basenu artezyjskiego,
- wymienić przykłady endemitów,
- określić liczbę i rozmieszczenie ludności Australii,
- wskazać największe miasta Australii.

Ocena dostateczna – potrafisz:

- scharakteryzować środowisko Australii i Oceanii,
- opisać rzeźbę i klimat Australii,
- scharakteryzować wody powierzchniowe,
- wyjaśnić rozmieszczenie ludności,
- wskazać rozmieszczenie surowców mineralnych.

Ocena dobra – potrafisz:

- scharakteryzować typy klimatu Australii,
- omówić strefowość roślinną,
- wyjaśnić bariery utrudniające zamieszkanie Australii,
- scharakteryzować rdzennych mieszkańców Australii,
- omówić rolnictwo Australii,
- wyjaśnić znaczenie turystyki.

Ocena bardzo dobra – potrafisz:

- wyjaśnić wpływ położenia Australii na jej klimat,
- omówić znaczenie wód artezyjskich,
- wyjaśnić atrakcyjność Australii dla imigrantów,
- scharakteryzować znaczenie nowoczesnego przemysłu i technologii.

Ocena celująca – potrafisz:

- wykazać zależność między klimatem a zasobami wód Australii,
- wykazać zależność między rozmieszczeniem ludności a warunkami naturalnymi,
- ocenić gospodarkę Australii na tle jej warunków przyrodniczych.

5. Obszary okołobiegunowe

Ocena dopuszczająca – potrafisz:

- wskazać położenie Arktyki i Antarktyki,
- wyjaśnić pojęcia: góra lodowa, pak lodowy, lądolód i lodowiec szelfowy,
- wymienić rośliny i zwierzęta obszarów polarnych.

Ocena dostateczna – potrafisz:

- scharakteryzować środowisko przyrodnicze Arktyki i Antarktyki,
- opisać klimat obszarów polarnych,
- wymienić zagrożenia środowiska polarnego.

Ocena dobra – potrafisz:

- wyjaśnić zjawisko dnia i nocy polarnej,
- scharakteryzować ludy Arktyki i warunki ich życia.

Ocena bardzo dobra – potrafisz:

- porównać środowisko Arktyki i Antarktyki,
- wyjaśnić, dlaczego Antarktyda jest największą pustynią lodową,
- omówić status prawny Antarktydy.

Ocena celująca – potrafisz:

- analizować skutki zmian klimatu dla środowiska obszarów okołobiegunowych.